Oulu-lehti 8.6.1981

Panu Max ja Moritz Leverkusenissa

Matkoillani mailla ja merillä tapasin pitkästä aikaa vanhat tuttavani Maxin ja Moritzin, von Deutschland, pitäisi kai lisätä. Kartan puhuttelemasta ystävikseni, olivat ne kyllä sellaisia kauhukakaroita, että Ville Vallaton on heidän rinnallaan kiltti pyhäkoulupoika. Tapaamispaikkana oli Lerevkusen, Oulumme ysväkaupunki.

Kuka muistaa Maxin ja Moritzin, voisin opettajamaisesti kysyä, käsi ylös, händerna upp!

En pahasti erehtyne, jos väitän, että tapaamisestamme on kulunut lähes 60 vuotta jos ei ylikin. Muistelen, että tapasin nuo lastenkirjallisuuden kuuluisuudet, jo ennen kuin opin lukemaan. Max ja Moritz opettivat tai oikeammin heidän tarinansa, miten käy pahantapaisten poikien. Tässä saksalaisessa sadussa pojat loppujen lopuksi putosivat myllärin pussiin, ja heidät jauhettiin muun jumalanviljan mukana, akanoita jyvistä erottamatta, jauhoiksi. Kävi totisesti vielä huonommin kuin niille friiaripojille, jotka siinä hyvin tunnetussa kansan laulussa joutuivat, myös he, myllärin pussiin.

Max ja Moritz siis elävät. Täytyy jo uskoa, että he ovat klassikoita. Tämä karmean huvittava kuvakirja osui käteeni Leverkusenin rauhallisen Waldsiedlungin kukoistavassa puutarhassa Kölninmetsän rajalla, tietysti saksankielisenä. Ja siinä samassa istui polvellani pieni poika, nätti kuin postikortissa, ja pyysi selvällä suomen kielellä lukemaan. Enpä olisi tainnut uskoa, jos minulle noin vuonna 1920 olisi ennustettu, että 60 vuoden kuluttua luen samaa tarinaa saksaksi Enkelilleni, mikä on suomeksi yhtä kuin lapsenlapsi! Niin se maalima opettaa!

Teatterissa käydessäni huomasin, että Max ja Moritz muutenkin ovat läsnä tässä päivässä. He nimittäin esiintyvät nukketeatterissa Leverkusenin kulttuurikeskuksessa, Forumissa. "Meidän lapsia" ei sinne kuitenkaan vietäne, pelkäisivät kuulemma kuollakseen. Eivätkä he tietenkään noin kovaa opetusta edes tarvitse!

Forumin avarassa aulassa oli useita näyttelyitä, mm. eri koulujen oppilaiden kuva- ja muovailunäyttely, aivan mainioita töitä, vesiväre jä, piirustuksia, muovailua, vakavaa jos lystikästäkin. Siellä oli myös kaksi poleemista näyttelyä, toinen kai aikuisten, toinen koululaisten ripustama, valokuvanäyttely ja omin käsin tehty näyttely. Maxista ja Moritzista näihin näyttelyihin oli niin helppo siirtyä, että ei oikeastaan tarvittu edes aasinsiltaa.

Valokuvanäyttelyn hirtehinen otsikko olisi ollut suomennettavissa suunnilleen sanoilla "Näin hienosti voimme asua Wisdorfissa, kun vain haluamme!" Wisdorf on yksi niistä voi kai sanoa ikivanhoista kylistä ja kaupungeista, jotka 1930-luvulla liitettiin kaupungiksi nimeltä Leverkusen. Kuuluisien Bayerin tehtaiden perustajan nimi oli Leverkusen. Wisdorf on Lerevkusenin keskus, Mitte. Osa Wisdorfista on jäljellä vain muistossa ja kuvissa. Muistojen paikalla on hienosti suunniteltu ja hienosti ja myös hieman erikoisesti rakennettu kaupunginkeskus, Mitte.

Tälläkin hetkellä Wisdorfissa revitään paljon, keskustan ja Rheinin (suomeksi Reini) ja keskustan ja Rheindorfin välillä, Leverkusenia myös viimeksimainittu. Minulle näytettiin rivi hyväkuntoisia kauniita vanhoja taloja, osa vanhan keskieuroppalaisen ja samalla aitosaksalaisen ristikkorakennetyylin edustajia. Puiden ja puutarhojen ympäröiminä ne näyttivät ainakin täyskuutamossa pienilta satulinnoilta. Sellaisessa voisi asua, huokasin. Niissä myös asutaan, edelleen. Mutta vähältä piti. Oli käydä kuin Tuiran ... Lie syntynyt jonkinlainen "Rantakatuliike", jonka seurauksena tuo viehättävä yksilöllinen kaupunginosa saneerattiin.

Wisdorfia edustavat valokuvat ovat mustanpuhuvia näkymiä: rappeutuneita, hoidotta jääneitä rakennuksia, rauniokasoja, repimistä, autojen täyttämiä sekä etu- että tapapihoja, laatikkomainen nykytalo työntyneenä perssonallisen vanhan rakennustyylin edustajien väliin. Tuntuuko tutulta! Vielä sattuvammin kuin valokuvat karikoivat mielestäni nuorten koululaisten piirustukset tilannetta, joka on tyypillinen kaikissa tuntemissani hyvin vointivaltioissa. Ylen helposti turvaudutaan puskureihin ja moukareihin harkinnan ja sen seurauksena saneerauksen asemasta. Esimerkkejä oli nähtävissä useimmissa niistä kaupungeista, jotka Suomen jälkeen olen nähnyt. Varsinkin suurkaupungeissa, mutta myös täällä Partner-Stadtissa, protestonti ilmenee myös purettavaksi määrättyjen, mutta silti vielä melkoisen asumiskuntoisten rakennusten valtauksena. Asuntopula varsinkin yliopistokaupungeissa on suuri.

En ota kantaa, kun en ole ehtinyt perehtyä, mutta tuntuu, että sen voisi ymmärtääkin...

Samanaikaisesti luen Leverkusener Anzeigerista protesteista, jotka on suunnattu Reinin saastuttajia vastaan. Kyllähän tämä vanha valtaväylä varmasti on lujilla, tänäänkin. Silti Reinin pelastamiseksi ja palvelukuntoisena säilyttämiseksi ja Reininmaan ilmaston parantamiseksi on tehty valtavasti työtä. Muistelenpa vain vaikka ensimmäistä varsinaista. Reininmatkaamme 1959 ja paluuta näihin maisemiin 1970-luvulta lähtien.

Sain kirjeen matkamme varrelta, ouluttarelta Hamelnista. Yritetäänpä tehdä kuva postimerkistä leinoineen. Postileimasta näkyy, että kirje tulle Rattenfängerstadt Hemlnista eli siis vanhan kansansadun ikuistamasta Hamelnista kuuluisine rotanpyydystäjineen. Tämä tarina ja vanhat rakennukset ovat Hamlenin erikoisuus, kansanjuhlien ja turistien vierailujen aihe. Vanhat talot postimerkissä ovat juuri niitä, joiden puolesta niin monessa kaupungissa nyt puhutaan. Jos postimerkki olisi puolesta niin monessa kaupungissa nyt puhutaan. Jos postimerkki olisi suurennettavissa, siitä voisi lukea ensiksikin sanat Deutsche Bundespost ja toiseksi RENAISSANCE DER STÄDTE IN EUROPA eli Euroopan kaupunkien renessanssi. Tällä matkallamme ole nähnyt enemmän pelastettuja ja pelastamisen arvoisia kaupunkinäkymiä kuin koskaan ennen.